

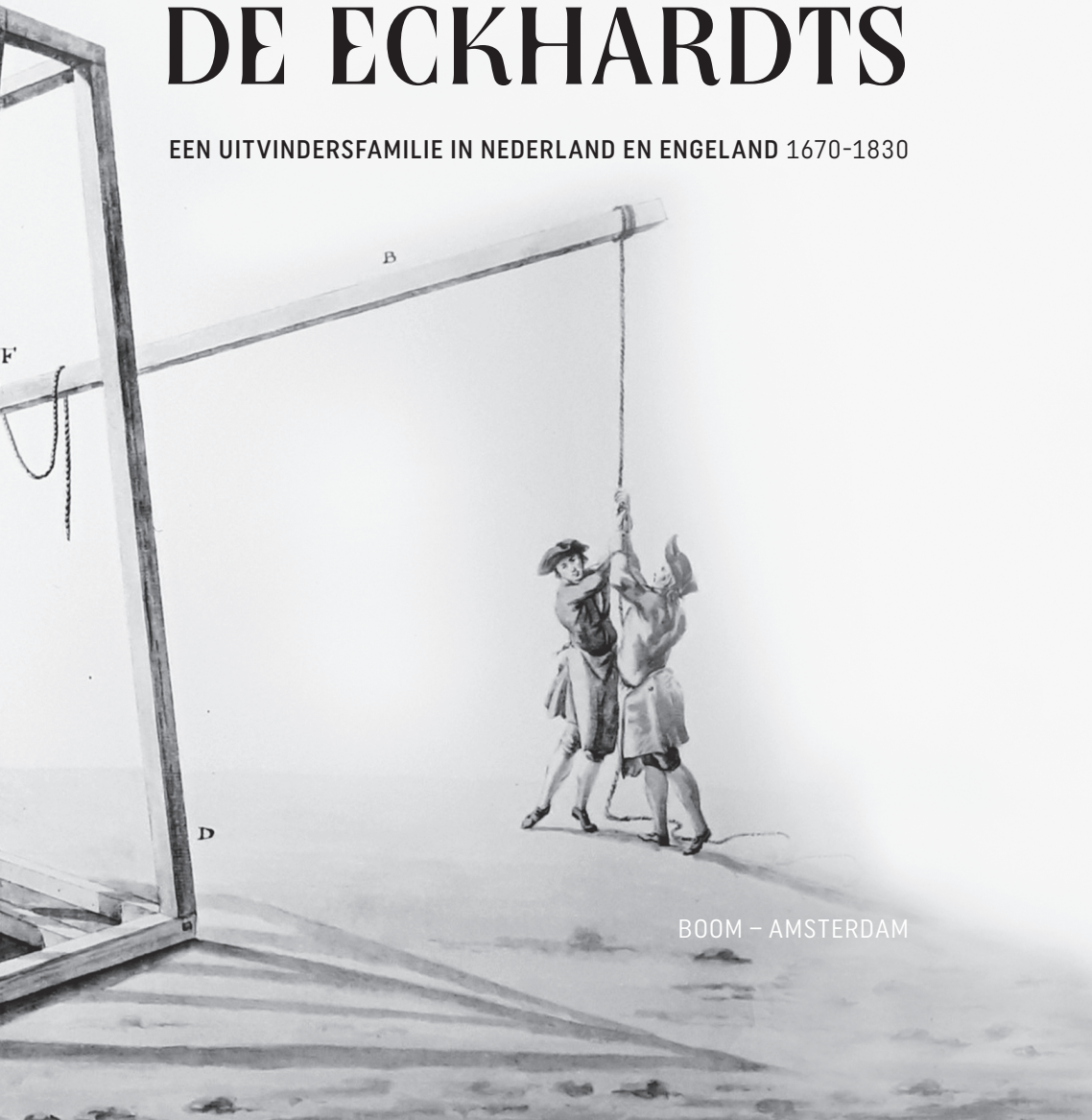
DE ECKHARDTS

KAREL DAVIDS

DE ECKHARDTS

EEN UITVINDERSFAMILIE IN NEDERLAND EN ENGELAND 1670-1830

BOOM - AMSTERDAM

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij financiële bijdragen van de Dr. C. Louise Thijssen-Schoute Stichting en de Stichting Unger-Van Brero Fonds.

Omslag: hellend scheprad, zie ook p. 67 (Nationaal Archief, Den Haag); drukpers voor stoffen en papier, zie ook p. 76 (Koninklijke Bibliotheek, Den Haag); doorsnede (achterplat) en bovenaanzicht (flap) van een baggermolen met hellend scheprad, zie ook pp. 70-71 (Creativecommons)

Vormgeving: Suzan Beijer, Amersfoort

© 2021 Karel Davids

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl.

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 9789024439287

NUR 680

www.boomgeschiedenis.nl

www.boomuitgeversamsterdam.nl

INHOUD

Proloog	7
1 De zaak-Eckhardt	13
2 Een mobiele familie	18
3 'A most ingenious mechanician'	28
4 'Mon principal amusement'	34
5 Uitvindingen van de Eckhardts, ca. 1750-1820	45
6 Proeven en twisten	82
7 De strijd rond het hellend scheprad	91
8 Ideeën op zoek naar geld	116
9 De Eckhardts, de Oranjes en 'secrete diensten'	128
10 De eerste crisis	144
11 'Patent manufacturers of Whitelands'	151
12 'Misfortune' en 'consolation': Antoine George in Londen	165

13	Terug naar het vasteland: Frans Frederik en zijn gezin	178
14	Leven na de dood	191
	Dankwoord	205
	Noten	207
	Bijlagen	229
	TIJDLIJN	229
	STAMBOOM VAN DE ECKHARDTS	236
	Afkortingen	238
	Bronnen en literatuur	239
	Beeldverantwoording	250
	Personenregister	251

PROLOOG

Ooit van de Eckhardts gehoord? Tien tegen één dat u ze niet kent. In hun eigen tijd, en nog lang daarna, was het precies omgekeerd: bijna iedereen kende de Eckhardts. Het zou niet gek zijn als ze weer wat meer onder de aandacht werden gebracht. Ze mogen evenzeer in de schijnwerpers staan als Simon Stevin, Jan Adriaensz. Leeghwater of Nicolaas Cruquius.

Zo'n dertig jaar geleden kwam ik de Eckhardts tegen. Eerst trof ik alleen Antoine George, later ook af en toe zijn broer Frans Frederik. De rest van de familie kende ik toen nog niet. In die tijd deed ik in allerlei archieven, bibliotheken en musea onderzoek naar de techniekgeschiedenis van Nederland tussen het eind van de Middeleeuwen en het begin van de negentiende eeuw. In het boek dat daaruit voortkwam, *The rise and decline of Dutch technological leadership. Technology, economy and culture in the Netherlands, 1350-1800*, kon ik maar een fractie verwerken van het materiaal dat ik intussen over de Eckhardts had verzameld. Van alle personen die in de loop van het onderzoek voorbijkwamen, waren zij wel de meest intrigerende. Ze bleken heel anders te zijn dan hoe ze in het dominante geschiedbeeld in Nederland werden voorgesteld: geen kortzichtige types die koste wat het kost steeds dezelfde krakkemikkige uitvindingen aan de man probeerden te brengen, maar vernuftige, veelzijdige en ondernemende figuren.

De aantekeningen bleven liggen, maar de Eckhardts ver-